

AN'ANALAR, ULARNI KELIB CHIQISHI VA SHAKLLANISHI

Xasanov Nurmuhammad Xaydarali o'g'li

Farg'ona davlat universiteti magistranti

Annotatsiya

Ushbu maqola Qurolli Kuchlardagi an'analarni kelib chiqishi va shakllanishi haqida yoritilgan. Bizning mustaqil O'zbekistonimiz sayyoramizning eng tinchliksevar davlatlaridan biridir. Bizning asosiy maqsadimiz -iqtisodiy jihatdan kuchli, siyosiy jihatdan mustaqil, huquqiy demokratik davlat qurishdir. Mamlakatning ichki hayotida qonunlarni ustuvorligiga, xalq turmush-tarzi farovonligini yanada oshirishga harakat qilib, O'zbekiston Respublikasi tashqi sohada ham boshqa davlatlar bilan yaxshi qo'shnichilik, o'zaro hamkorlikka intilib, o'z kelajagi tomon dadil odimlamoqda.

Kalit so'zlar

An'analar, Qurolli Kuchlar, vatan, vatanga qasamyod, vatanparvarlik,

Bizning mustaqil O'zbekistonimiz sayyoramizning eng tinchliksevar davlatlaridan biridir. Bizning asosiy maqsadimiz -iqtisodiy jihatdan kuchli, siyosiy jihatdan mustaqil, huquqiy demokratik davlat qurishdir.

Mamlakatning ichki hayotida qonunlarni ustuvorligiga, xalq turmush-tarzi farovonligini yanada oshirishga harakat qilib, O'zbekiston Respublikasi tashqi sohada ham boshqa davlatlar bilan yaxshi qo'shnichilik, o'zaro hamkorlikka intilib, o'z kelajagi tomon dadil odimlamoqda.

Shunday bo'lsada, bizning tevarak-atrofimizda davlatimiz mustaqilligini, xalqimizning tinch, osuda hayotini, uning fidokorona yaratuvchanlik mehnatini ko'ra olmayotgan qora niyatli yovuz kuchlar ham yo'q emas.

Shuning uchun ham, mamlakatimiz harbiy kuch-qudratini oshirish, yoshlarni Vatan himoyasiga tayyorlash va ularni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash muhim vazifalardan biri bo'lib hisoblanadi. Bu dolzarb vazifalar maktablar, o'rta maxsus bilim yurtlarida amalga oshirilib, ommaviy tarzda o'z aksini topishi kerak.

Katta avlodlar tajribasi va an'analari-bu biz uchun bebaho merosdir. Prezidentimiz, xukumatimiz bu meroslarni ko'z qorachig'imizdek saqlashni, ularni ijodiy jixatdan yanada boyitishga chaqirmoqda. Shunday ekan, an'analarning o'zi nima? O'sib kelayotgan yosh avlod tarbiyasiga, ularning shakllanishiga qanday ta'siri bor, degan mazmundagi savollar tug'iladi.

Asrlar davomida ular to'planib va rivojlanib borib, avloddan-avlodga o'tib kelgan va ma'lum bir jamoat guruhlari, sinflar, xalqlarning maqsadlarida, yurish-turish namunalari, axloqiy qoidalar sifatida shakllangan.

Tabiiyki, tarixiy rivojlanishning har bir davrida turli an'analar vujudga kelgan, va ular o'z zamonasining talablari va sharoitlariga to'la-to'kis mos kelgan.

Ba'zi bir manbalarda an'analarga boshqacharoq ta'rif berilgan, lekin bu bilan uning umumiy mazmuni va mohiyati o'zgarmagan. Masalan, an'ana avloddan avlodga o'tib kelgan ma'lum bir vaziyatlarda saqlanib qoluvchi ijtimoiy va madaniy meros elementlaridir. Bu yerda an'analar bo'lib yurish-turish qoidalari, qadriyatlar, e'tiqodlar, odatlar va boshqalar keladi. U yoki bu an'analar har qanday jamiyatda ham bo'lib, ular ijtimoiy hayotning barcha ko'rinishlarida uchrab turadi. An'analar, ayniqsa, dinda keng tarqalgan. Diniy an'analar odatda, madaniy va ma'rifiy mazmunda bo'lib, ular odamlarning insoniy va diniy qadriyatlarini, xalq urf-odatlarini, udumlarini hurmatlashga va e'zozlashga yoshi ulug'larga va ajdodlarimiz xotirasiga hurmat yuzasidan yondashishga o'rgatadi. Lekin, yana ekstremistik diniy an'analar ham mavjudki, ularning mazmun va mohiyati biz uchun, bizning jamiyat uchun umuman yotdir. Jangari kayfiyatda bo'lgan bunday diniy oqimlar uchun insoniy qadriyatlarni o'zi yo'q va bo'lishi ham mumkin emas.

Yuqorida aytib o'tilgan an'analardan tashqari, xalqimizning jangovar va mehnat an'analari ham borki, ular jamoatchilik va madaniy munosabatlarni rivojlantirishga, yosh avlodni bu shonli an'analarga sadoqat ruhida tarbiyalashga imkon yaratadi.

An'analar o'zgaruvchan bo'lib, ular hech qachon abadiy bo'lmaydi. Ular ma'lum bir tarixiy sharoitlarda vujudga kelib, rivojlanib boradilar. Bu sharoitlarni o'zgarishi yoki yo'qolishi o'z navbatida an'analarni ham o'zgarishiga yoki yo'qolib ketishiga olibkeladi. Bunday vaziyatda ular o'rniga boshqa, ba'zan mazmun jihatdan umuman qarama-qarshi bo'lgan an'analar kelishi mumkin.

An'analarning shakllanishi turli xalqlarda har xil kechishi mumkin. Bu har bir xalq boshqalarga farqli o'laroq, faqat o'ziga xos bo'lgan tarixiy rivojlanish yo'liga, o'z urf-odatlarini va turmush tarziga ega ekanligi bilan tushuntiriladi. Biroq, an'analarning xususiyati va ularning yo'nalishi har doim ijtimoiy-siyosiy tuzumga bog'liq bo'ladi.

Mamlakatimizning butun tarixi o'zbek xalqini o'z ozodligi va mustaqilligi uchun kurashlardan iboratdir. Agar tarix sahifalarini varaqlasak, biz xalqimizning ajnabiy bosqinchilar, arablar, mo'g'ul-tatarlar, Chor Rossiyasi istilosiga qarshi olib borgan qahramonona kurashi guvohi bo'lamiz. Bu kurash sho'rolar hokimiyati davrida ham aslo to'xtamagan. Xalqimizning yetuk, ma'rifatparvar ziyolilari, asl

vatanparvar o'g'lonlari hamisha mustaqillik uchun, xalqimizning asriy orzularini ro'yobga chiqarish uchun kurashib kelganlar. Xalqimizning bu ajoyib sifati uning milliy o'ziga xos fazilati bo'lib, uning go'zal an'alaridan bo'lib hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining Mudofaa Doktrinasi, T, 2018 y.
2. O'zbekiston Respublikasining "Mudofaa to'g'risida" gi Qonuni, T, 2017 y
3. O'zbekiston Respublikasining "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida" gi Qonuni, T, 2017 y.
4. O'zbekiston Respublikasining Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash Konsepsiyasi, T, 2018 y.
5. O'zbekiston Respublikasining Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik bo'yicha Nizomi, T, 2018 y.
6. «Shunqorlar» harbiy-sport o'yinlarining Nizomi. T. 1999 y.
7. A.I.Ibragimov, X.X.Sultonov «Vatan tuyg'usi» T. 1996 y.
8. «Vatan himoyasi-muqaddas burch» T. Harbiy nashriyot, 2000 y.
9. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa Vazirligining «Vatanparvar» gazetasi.
10. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa Vazirligining «O'zbekiston Qurolli Kuchlari jurnali» T.
11. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2016.- B.149.
12. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. – B. 158. (- 488 b.)
13. Mirziyoev Sh. Jismoniy va ma'naviy etuk yoshlar - ezgu maqsadlarimizga etishda tayanchimiz va suyanchimizdir / "Xalq so'zi" 2017 yil 1 iyul.
14. Mirziyoev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-tom. - Toshkent: O'zbekiston, 2017. –B.592.
15. Mirziyoev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-tom. - Toshkent: O'zbekiston, 2018. – B.508.
16. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga murojaatnomasi (22 dekabr 2017 yil). – Toshkent: O'zbekiston. NMIU, 2018.-B. 80.
17. Mirziyoev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-tom. – Toshkent: O'zbekiston, 2019. – B.400.

18. Mirziyoev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-tom. – Toshkent: O‘zbekiston, 2020. – B.452.